

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินรูปแบบการบริหารการจัดการที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารการจัดการที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสารและการสังเคราะห์เนื้อหาแล้วสรุปสาระสำคัญ

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผนเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการจัดการที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนและผู้สอนในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตามทฤษฎี และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การสังเกตและประเมินผลความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารการจัดการที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการจัดบันทึกการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่มกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปรับปรุง

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมีส่วนร่วมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทั้ง 3 ระดับ ซึ่งอยู่ในระดับชั้นปีที่ 4, 5 และ 6 มีความคิดเห็นดังนี้

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชั้นปีการศึกษาที่เรียน	จำนวน	ร้อยละ
1. มัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4	532	35.7
2. มัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 5	460	31.0
3. มัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 6	496	33.3
รวม	1,488	100

จากตาราง 1 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นนักเรียนชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 35.7

ตาราง 2 การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
1. ร่วม	1,488	91.34
2. ไม่ร่วม	141	8.66
รวม	1,629	100

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 91.34 ครบตามจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

ตาราง 3 สรุปการเข้ามามีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรมของโรงเรียน

รายการกิจกรรมของโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. กิจกรรมปฐมนิเทศ	4.04	0.86	ดี
2. การประชุมภาคี 4 ฝ่าย และคณะกรรมการนักเรียน	3.93	0.99	ดี
3. กิจกรรมชุมนุม	4.09	0.78	ดี
4. กิจกรรม Home room	4.07	0.88	ดี
5. กิจกรรมตลาดนัดเรียนต่อของงานแนะแนว	3.61	1.07	ดี
6. กิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อและแนะแนวอาชีพ	4.41	0.72	ดีมาก

ตาราง 3 (ต่อ)

รายการกิจกรรมของโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
7. กิจกรรมพบครูที่ปรึกษา	4.07	0.88	ดี
8. กิจกรรมผู้ช่วยครูในการเป็นวิทยากรของนักเรียน	4.18	0.74	ดี
9. โครงการตรวจสุขภาพนักเรียน	4.07	0.83	ดี
10. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	4.18	0.74	ดี
11. โครงการมุ่งสู่อโอลิมปิก	3.71	0.96	ดี
12. โครงการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน	3.78	0.89	ดี
13. โครงการพี่สอนน้อง	3.61	1.07	ดี
14. โครงการทัศนศึกษา	4.41	0.72	ดีมาก
รวม	4.03	0.85	ดี

จากตาราง 3 แสดงว่า นักเรียนโดยส่วนมากมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนอยู่ในระดับที่ดีและดีมาก โดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ กิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อและแนะแนวอาชีพกับโครงการทัศนศึกษา คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 4.41 กิจกรรมผู้ช่วยครูในการเป็นวิทยากรของนักเรียนและกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 4.18 กิจกรรมชุมนุม คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 4.09 กิจกรรม Home room กิจกรรมพบครูที่ปรึกษา และโครงการตรวจสุขภาพนักเรียน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 4.07 กิจกรรมปฐมนิเทศ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 4.04 โครงการพี่สอนน้องและกิจกรรมตลาดนัดเรียนต่อของงานแนะแนว คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 3.61 โครงการพัฒนาศักยภาพนักเรียน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 3.78 โครงการมุ่งสู่อโอลิมปิก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 3.71 การประชุมภาคี 4 ฝ่าย และคณะกรรมการนักเรียน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 3.93 มีนักเรียนบางส่วนไม่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวเพราะไม่ได้มีบทบาทหน้าที่ความสามารถหรือเป็นกรรมการนักเรียนในกิจกรรมนั้น

สรุปขั้นตอนในการจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนอย่างมีส่วนร่วม

1. ขั้นตอนการศึกษาจากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ การเชิญวิทยากรหรือผู้ปกครองมาบรรยายตามความสามารถและศึกษาจากการเข้าเยี่ยมชมทัศนศึกษาตามสถานที่ต่างๆ
2. ขั้นตอนการเตรียมงาน

ตรวจสอบข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนในแต่ละโครงการ เช่น จุดมุ่งหมายของโครงการ หลักในการจัดกิจกรรม บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง ในแต่ละกิจกรรม หลักเกณฑ์การคัดเลือกกิจกรรม แนวทางการประเมินผลการจัดกิจกรรม และสำรวจความต้องการและความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้แบบสอบถาม

3. ขั้นตอนดำเนินการ

จัดประชุมเพื่อชี้แจงจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมแต่ละโครงการ และให้นักเรียนเลือกสมัครตามความสนใจมีเพียง 2 กิจกรรมที่เป็นกิจกรรมบังคับ คือ กิจกรรมชุมนุมและกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ มีการประชุมนักเรียนที่สนใจในกิจกรรมเดียวกันเพื่อเลือกคณะกรรมการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้

4. ขั้นตอนประเมินผลโครงการ

พิจารณาว่าบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ สรุปผลที่ได้หรือปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันในการแก้ปัญหาและนำมาวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขครั้งต่อไปให้ดีขึ้น

ในการประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนมีประสิทธิภาพดี ควรจะต้องมีการประเมินผลโดยผู้บริหารควรยึดหลักการดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมนักเรียนแต่ละครั้ง ควรมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน เมื่อจัดกิจกรรมแล้วควรมีการจัดประชุมเพื่อประเมินผลว่ากิจกรรมเหล่านั้นได้ผลตามที่ได้วางจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่

2. ควรมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมนักเรียนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ตลอดภาคเรียน เพื่อจะได้ทราบว่าผลการดำเนินการในแต่ละกิจกรรมมีผลเป็นอย่างไร

3. ผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา สมาชิก ผู้ปกครอง ควรจะได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมร่วมกัน และควรประเมินในทุกด้าน เช่น วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงาน การจัดเตรียมอุปกรณ์ ระยะเวลาที่จัดกิจกรรม สถานที่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของทุกฝ่าย คุณค่าและข้อเสนอแนะที่ได้รับเพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

4. การประเมินผลกิจกรรมควรใช้เครื่องมือที่หลากหลายตามความเหมาะสม เช่น การสังเกตพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรม การใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์และการจัดประชุมร่วมอภิปรายถึงกิจกรรมที่ได้จัดขึ้น

5. สิ่งสำคัญในการประเมินผลแต่ละครั้ง ควรมีลักษณะเป็นปรนัย คือ ไม่ควรใช้อารมณ์หรือความรู้สึกส่วนตัวมาประเมินผลกิจกรรม และเมื่อประเมินผลเสร็จแล้ว ควรมีการบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน และแจ้งให้ทุกฝ่ายได้รับทราบร่วมกัน

6. นำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมที่จะจัดขึ้นในโอกาสต่อไป

หลังจากที่ได้รับทราบผลการประเมินกิจกรรมนักเรียน สิ่งที่ผู้บริหารและครู ผู้เกี่ยวข้องควรตระหนัก คือ

1. บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมจะต้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรมนั้นๆ
2. ต้องใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ กลุ่มองแสดงความคิดเห็น การอภิปราย การสังเกต และพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของนักเรียน
3. ควรประเมินคุณค่าของกิจกรรมนั้นในหลายด้าน เช่น ลักษณะกิจกรรม เนื้อหาของกิจกรรมที่ได้รับ วิธีดำเนินกิจกรรมและช่วงระยะเวลาของการดำเนินกิจกรรมว่าเหมาะสมหรือไม่
4. ควรมีการประเมินในขณะที่กิจกรรมกำลังดำเนินอยู่และหลังจากกิจกรรมสิ้นสุดลง
5. ผลการประเมิน ควรได้นำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขในทุกครั้งที่จัดกิจกรรม

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโรงเรียน

รายการกิจกรรมของโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีรายวิชาที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน	3.02	0.34	ปานกลาง
2. นักเรียนชอบทำกิจกรรม	3.96	0.73	มาก
3. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.03	0.08	มาก
4. ผู้สอนให้คำปรึกษาและวางตัวเป็นกันเอง มีมนุษยสัมพันธ์ อัธยาศัยดีกับผู้เรียน	4.01	0.43	มาก
5. ผู้สอนยกตัวอย่างและข้อเสนอแนะด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี	3.71	0.36	มาก
6. ผู้สอนมีเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้สอน นำเสนอเนื้อหาสาระความรู้ที่เป็นประโยชน์ได้อย่างน่าสนใจ	4.03	0.08	มาก
7. ผู้สอนสามารถให้ความรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ในด้าน ประสบการณ์ตรง	4.03	0.08	มาก
8. สื่อการเรียนการสอนและวิธีการนำเสนอสามารถทำให้ ผู้เรียนเข้าใจได้เป็นอย่างดี	4.03	0.08	มาก
9. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.02	0.34	ปานกลาง
10. หนังสือในห้องสมุดมีจำนวนมากพอ	4.03	0.08	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการกิจกรรมของโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
11. เวลาเปิด-ปิดบริการของห้องสมุดมีความเหมาะสม	3.71	0.36	มาก
12. ผู้สอนไม่เคร่งครัดกับมาตรฐานทางวิชาการมากเกินไป	3.02	0.34	ปานกลาง
13. ผู้สอนเน้นการทำงานกลุ่มแบบร่วมมือ	3.41	0.44	มาก
14. ผู้สอนมีการบูรณาการวิธีการสอนโดยไม่ยึดติดกับห้องเรียน	3.02	0.34	ปานกลาง
15. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศมีความเหมาะสมในการเรียนการสอน	3.02	0.34	ปานกลาง
16. ระบบเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในห้องสมุดมีความทันสมัย	4.03	0.08	มาก
17. สื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์การศึกษามีความทันสมัย	3.41	0.44	มาก
18. มีการจัดโครงการสอนเสริมแก่นักเรียนในด้านการเรียน	3.02	0.34	ปานกลาง
19. มีการจัดกิจกรรมแข่งขันทักษะทางวิชาการและวิชาชีพ	3.71	0.36	มาก
20. มีการบริการด้านกายภาพที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน	3.44	0.21	มาก
รวม	3.58	0.29	มาก

จากผลการวิเคราะห์ในตาราง 4 พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58, S.D. = 0.29$) โดยเรียงตามลำดับความพึงพอใจในแต่ละด้าน ดังนี้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ

1. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.03, S.D. = 0.08$)
2. ผู้สอนให้คำปรึกษาและวางตัวเป็นกันเอง มีมนุษยสัมพันธ์และอัธยาศัยดีกับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.03, S.D. = 0.08$)
3. ผู้สอนสามารถยกตัวอย่างและข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.03, S.D. = 0.08$)
4. ผู้สอนมีเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้สอนนำเสนอเนื้อหาสาระความรู้ที่เป็นประโยชน์ได้อย่างน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.03, S.D. = 0.08$)

5. ผู้สอนสามารถให้ความรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ในด้านประสบการณ์ตรง ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.08)

6. สื่อการเรียนการสอนและวิธีการนำเสนอสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.08)

7. หนังสือในห้องสมุดมีจำนวนมากพอ ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.08)

8. ระบบเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในห้องสมุดมีความทันสมัย ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.08)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ

9. ผู้สอนให้คำปรึกษาและวางตัวเป็นกันเอง มีมนุษยสัมพันธ์และอัธยาศัยที่ดีกับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.43)

10. นักเรียนชอบทำกิจกรรมภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.73)

11. ผู้สอนสามารถยกตัวอย่างและข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.36)

12. เวลาเปิด-ปิดในการให้บริการของห้องสมุดมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.36)

13. มีการจัดกิจกรรมแข่งขันทักษะทางวิชาการและวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.36)

14. มีการบริการด้านกายภาพที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.21)

15. ผู้สอนเน้นการทำงานกลุ่มแบบร่วมมือ ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.44)

16. สื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์การศึกษามีความทันสมัย ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.44)

ส่วนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากันทุกด้าน คือ ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = 0.34) ดังนี้

1. รายวิชาที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน

2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. ผู้สอนไม่เคร่งครัดกับมาตรฐานทางวิชาการมากเกินไป

4. ผู้สอนมีการบูรณาการวิธีการสอนโดยไม่ยึดติดกับห้องเรียน

5. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศมีความเหมาะสมในการเรียนการสอน

6. มีการจัดโครงการสอนเสริมแก่นักเรียนในด้านการเรียน

จากตาราง พบว่า บทบาทของผู้บริหารการศึกษาในความรับผิดชอบงานทางด้านวิชาการ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม เห็นด้วยทั้งหมด

ด้านการจัดตารางการเรียนการสอน มีเพียงเรื่องเดียว คือ การจัดสอนซ่อมเสริมที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม เห็นด้วยทั้งหมด

ด้านการจัดครูเข้าสอน เรื่องของการจัดครูผู้สอนให้ตรงตามวุฒิการศึกษา การจัดเฉลี่ยครูให้เพียงพอในแต่ละหมวดรายวิชา และควรจัดครูหรือสื่อการสอนแทนในกรณีที่ไม่ไปราชการ

ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน เรื่องการส่งเสริมให้ครูนำวิธีการสอนแบบต่างๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา พร้อมทั้งให้ครูรู้จักนำนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ และเน้นให้ครูจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม ควรจัดให้มีการบริการแนะแนวเรียนต่อและแนะแนวอาชีพ จัดกิจกรรมที่เน้นการส่งเสริมการเรียนรู้และควรติดตามประเมินผลการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

ด้านการจัดการเรียนการสอน เรื่องการจัดหาทรัพยากร แหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ และควรมีการจัดทำแผนงานอุปกรณ์ภายในโรงเรียน และการใช้ทรัพยากรร่วมกับสถานศึกษาอื่น

ด้านการพัฒนาครูทางวิชาการ พบว่า เห็นด้วยทั้งหมดทุกเรื่อง จัดให้มีการนิเทศภายในและจัดหาเอกสารต่างๆ ทางวิชาการ จัดฝึกอบรมครูจัดการประชุมสัมมนาทางวิชาการ ส่งเสริมให้ครูจัดทำเอกสารทางวิชาการและการค้นคว้าวิจัย และส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาต่อหรือศึกษาดูงานตามสถานที่ต่างๆ

ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน พบว่า เห็นด้วยทั้งหมดทุกเรื่อง จัดกิจกรรมนักเรียนให้เหมาะสมกับวัย โดยให้ตรงกับความสนใจและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนสามารถร่วมงานกับชุมชนได้

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน เรื่องการชี้แจงแนวปฏิบัติ ปฏิทินปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนให้ทราบทั่วกัน ดำเนินการวิเคราะห์ข้อสอบ จัดทำธนาคารข้อสอบ จัดให้มีเอกสารหรือแบบฟอร์มเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน พร้อมทั้งให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้ จัดให้มีการรายงานผลการเรียนตามระเบียบการวัดผลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน มีการควบคุมและตรวจสอบให้การวัดผลและประเมินผลการเรียนเป็นไปตามระเบียบโดยเคร่งครัด

ด้านงานทะเบียนนักเรียน มีเพียงผู้บริหารเท่านั้นที่เห็นว่าควรจะรับผิดชอบในหน้าที่ทุกส่วนของโรงเรียน

ด้านการประเมินผลงานวิชาการ พบว่า เห็นด้วยทุกกลุ่มและทุกเรื่องในการจัดให้มีการประเมินผลงานวิชาการทุกระยะ ควรมีการตรวจสอบหลักฐาน การดำเนินงานทางวิชาการและการวิเคราะห์การประเมินผลงานทางวิชาการ

สรุปผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้สอนและผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมีส่วนร่วม ได้ดังนี้

1. การที่ผู้บริหารมีนโยบายให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ผลที่ได้พบว่า ผู้ปกครองและผู้สอนเห็นด้วยทั้งหมด เพราะผู้ปกครองควรมีสติในการได้รับทราบการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน กิจกรรมที่จัดขึ้นจะส่งผลถึงนักเรียนซึ่งเป็นลูกหลานของผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบและมีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง อย่างไรก็ตามผู้บริหารของโรงเรียนต้องมีภาวะผู้นำ สามารถเลือกผู้ปกครองที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละประเภทได้อย่างเหมาะสม และควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และขอบข่ายภาระงานให้ชัดเจน

2. การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางเรื่อง ผลที่ได้พบว่า จะมีผลกระทบในทางบวกต่อโรงเรียนอย่างแน่นอน ถ้าผู้ปกครองไม่ก้าวข้ามบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้สอน

มีผู้ปกครองจำนวนไม่น้อยที่มีประสบการณ์ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ สามารถให้ข้อมูลความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านที่มากกว่าตำราเรียนและบุคลากรของโรงเรียน อีกทั้งยังสามารถให้การช่วยเหลือ สนับสนุนทางการเงิน วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางเรื่อง ท่านคิดว่าจะมีผลกระทบต่อการสอนหรือไม่ ผลที่ได้พบว่า ร้อยละ 50 คิดว่าไม่มีผลกระทบ และอีกร้อยละ 50 จะมีผลกระทบต่อการสอน แต่เป็นการกระทบในทางบวก ขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหารว่าจะกำหนดขอบเขตของผู้ปกครองในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดบ้าง มากน้อยแค่ไหน แต่ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน ถ้าผู้ปกครองมีความรู้ความสามารถเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ ก็สามารถให้มีส่วนร่วมได้ และผู้ปกครองก็มีสิทธิในการได้รับรู้ถึงคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู

สรุปรายละเอียดรวมในการสัมภาษณ์จากคำถามข้อ 2-3 คือ

1. ส่งผลในทางบวก ผู้ปกครองจะเข้าถึงครูง่ายขึ้น เข้าใจกันได้มากขึ้น ทำให้ครูแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับนักเรียนง่ายขึ้น โดยผู้ปกครองมีส่วนช่วยแก้ไขและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถดูแลติดตามพฤติกรรมนักเรียนของนักเรียนได้อย่างใกล้ชิด

2. มีผลแน่นอน แต่การแก้ปัญหาที่ดี คือ การให้ผู้ปกครองและครูได้ร่วมกันปรึกษาและประชุมร่วมกัน ชี้แจงถึงสิ่งที่ผู้ปกครองและครูต้องการให้เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียน และเห็นถึง

ประโยชน์ต่อเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งต้องไม่ก้าวร้าวหน้าที่การสอนของครูจนเกินไป เพราะการสอนของครูมีมาตรฐาน/ตัวชี้วัดเป็นตัวกำหนดอยู่แล้ว และการสอนกับกิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมคนละส่วนกัน

3. ไม่มี เพราะในบางครั้งโรงเรียนสามารถเชิญผู้ปกครองมาเป็นวิทยากร หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ต้องมีกฎ กติกา และขอบเขตความเป็นอิสระต่อการสอนของผู้ปกครอง

4. ไม่มีผลกระทบต่อการสอน ถ้ากิจกรรมนั้นทำทั้งโรงเรียนหรือทำในวันหยุด เพราะกิจกรรมนั้นไม่รบกวนเวลาในการเรียนการสอนซึ่งจะเกิดผลดีมากกว่า

5. อาจจะมีผลกระทบบ้าง เพราะบางครั้งเวลาครูผู้สอนกำลังปฏิบัติหน้าที่การสอน ผู้ปกครองจะเข้ามาแทรก หรือตำหนิครูบ้างในบางครั้งว่าทำไมครูไม่สอนเหมือนโรงเรียนกวดวิชาบ้าง

6. มีผลต่อการเรียนการสอน หากผู้ปกครองมาก้าวร้าวการประเมินผลสัมฤทธิ์ของครูผู้สอนโดยเพียงแต่หวังให้ลูกของตนมีคะแนนดี แต่ไม่คำนึงถึงความรู้ที่นักเรียนได้เรียนรู้จากเนื้อหา บทความ จนทำให้นักเรียนขาดความรับผิดชอบในทุกๆ ด้าน ซึ่งความรับผิดชอบและรู้หน้าที่ของตนเป็นสมบัติที่สำคัญยิ่งทำให้เป็นบุคคลมีคุณค่าต่อสังคมและตนเอง

7. คิดว่าไม่มีผลกระทบต่อการเรียนการสอน เพราะผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของบุตรหลานตนเองซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาคิดดีขึ้น เช่น ผู้สอนต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการติดตามงานหรือการบ้านของนักเรียน ถ้าผู้ปกครองช่วยอบรมเด็กเมื่อครูโทรแจ้งถึงการไม่ส่งงานแล้ว ผู้ปกครองช่วยกวาดขันที่บ้านให้นักเรียนทำงานก็จะได้ผลดีขึ้น แต่ผู้ปกครองบางรายเมื่อครูโทรแจ้งกลับบอกให้ครูจัดการได้เลย ซึ่งครูพบเด็กในช่วงเวลาสั้นๆ เท่านั้น และบางกรณีไม่นำอุปกรณ์มาจากบ้าน ครูไม่สามารถเตือนได้เหมือนกับผู้ปกครองที่บ้าน

8. จะช่วยให้ทุกฝ่ายสามารถมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือกัน

9. คิดว่าน่าจะมีผลกระทบต่อการสอนของครูบางคน เพราะผู้ปกครองบางคน อาจจะมีความรู้คนละรูปแบบกับครูผู้สอน

10. มีผลกระทบต่อการสอนในด้านดี เพราะผู้ปกครองจะได้ช่วยติดตามดูแลนักเรียนที่บ้าน เช่น เรื่องการส่งงาน การสอบซ่อม หรือการส่งงานซ่อม ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการกระตุ้นนักเรียน

11. อยากให้ผู้ปกครองเข้าร่วมฟังและสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในขณะที่เรียน เพราะนักเรียนอาจจะมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น หรืออย่างน้อยได้รับข้อมูลที่เป็นจริง

12. ควรมีการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ ที่อยู่นอกเหนือหลักสูตร เพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้เด็ก

13. ไม่กระทบ อยากให้ผู้ปกครองที่มีเวลาว่างมาช่วยหรือเข้าร่วมดูการสอนของครูผู้สอน รวมทั้งสังเกตพฤติกรรมการเรียนของลูกหลานตัวเอง

14. ไม่มีผลกระทบ ถ้าผู้ปกครองสามารถแยกแยะขอบเขตหน้าที่และบทบาทความรับผิดชอบซึ่งไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนของคุณครูที่คุณครูรับผิดชอบ แต่สามารถแนะนำกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้ และจะทำให้ครูกับผู้ปกครองรู้จักกันและช่วยกันแก้ไขพฤติกรรมในการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อบ้างถ้าผู้ปกครองเข้าข้างลูกตนเองมากเกินไป ทำให้เกิดปัญหาเมื่อครูเข้าสอนหรืออบรมนักเรียน

15. ไม่น่าจะมีผลกระทบอะไร และเป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาบุตรหลาน ถ้าเกิดผลกระทบกับการสอนของครูผู้สอนเองก็จะมีภาระการสอนเสริมหรือสร้างนวัตกรรมบทเรียนออนไลน์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา

16. ไม่กระทบต่อการสอน ตรงกันข้ามจะช่วยให้ผู้ปกครองรู้จักนักเรียนมากขึ้น ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านกับโรงเรียน และเมื่อผู้ปกครองรับรู้ความเป็นไปของนักเรียนมากขึ้น ทำให้ผู้ปกครองใส่ใจนักเรียนมากขึ้น พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนอาจจะดีขึ้น

17. มีผลกระทบบ้างพอสมควร เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่จะพยายามรักษาผลประโยชน์ของนักเรียนโดยไม่ค่อยคำนึงถึงกฎเกณฑ์ ระเบียบ ช่วงเวลาของการวัดผล ประเมินผล และความรับผิดชอบของนักเรียน และมักจะคิดเข้าข้างตนเอง ลูกหลานว่าครูไม่ให้โอกาส ครูผิด ตามที่นักเรียนอ้างความชอบใจให้ตนเอง ผู้ปกครองจะมาต่อรองกับครูบ้างซึ่งแสดงถึงความไม่รับผิดชอบของนักเรียน

18. ขึ้นอยู่กับว่าผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเรื่องใด มากน้อยแค่ไหน โรงเรียนมีวิธีกำหนดบทบาทหน้าที่ ขอบข่ายของผู้ปกครองอย่างไร ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน ถ้าผู้ปกครองมีความรู้ความสามารถเหมาะสมและได้รับการยอมรับ ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ การกำหนดบทบาทหน้าที่และขอบข่ายของผู้ปกครอง วิธีการหาข้อสรุปที่ทำให้ทุกฝ่ายพึงพอใจและเกิดผลดีแก่นักเรียน และสิ่งสำคัญยิ่ง คือ การชี้แจงทำความเข้าใจให้ตรงกัน คิดว่าไม่น่าจะมีผลกระทบต่อการสอน เพราะผู้ปกครองก็น่าจะมีสิทธิได้รู้ได้เห็นถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู

4. ท่านเห็นว่าควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและนักเรียนต่อไปหรือไม่อย่างไร ผลที่ได้พบว่า มีเพียง 2 คน ที่ไม่เห็นด้วยแต่ไม่บอกเหตุผล นอกนั้นเห็นด้วยทั้งหมด เพราะผู้ปกครองและนักเรียนเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยตรง จึงควรมีส่วนในการให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ระบุปัญหาและความต้องการที่จำเป็นเพื่อเป็นแนวทาง

ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

5. โดยภาพรวมที่ผู้บริหารมีนโยบายในการทำกิจกรรมที่ให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียนมีส่วนร่วม ผลที่ได้พบว่า ทุกคนเห็นว่ามีผลดีต่อการเรียนการสอน ถ้าผู้ปกครองไม่ก้าวข้ามบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้สอนมากเกินไป การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ศึกษาปัญหา วางแผน กำหนดกิจกรรม แก้ไขปัญหาและประเมินผลร่วมกัน เพื่อให้การขับเคลื่อนกิจกรรมดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนและผู้ปกครองจะได้รับทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันทุกฝ่าย

สรุปรายละเอียดรวมในการสัมภาษณ์จากคำถามข้อ 4-5 คือ

1. ควร มี เพราะผู้ปกครองจะได้ร่วมกันแก้ไขและพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน เช่น กิจกรรมวันแม่ หรือการแข่งขันกีฬาประสานสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ครู และชุมชน การจัดกีฬาสมัครใจ 2 วัน เพื่อให้มี 1 วัน สำหรับผู้ปกครอง จับคู่กับนักเรียนมาแข่งขันกีฬา หรือมีการแข่งขันระหว่างครูกับครู หรือครูกับผู้ปกครอง การทอดผ้าป่าการศึกษา เทศน์มหาชาติ เพื่อส่งเสริมและประสานสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นกับชุมชนและองค์กรภายนอก การมีส่วนร่วมทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ต้องรับผิดชอบต่อทำให้งิจกรรมเกิดผลสำเร็จด้วยดี

2. เนื่องจากโรงเรียนมีสมาคมผู้ปกครอง ถ้าผู้ปกครองอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางอย่างของโรงเรียน ควรเขียนแผนโครงการเพื่อจัดกิจกรรมของนักเรียนซึ่งทางโรงเรียนควรดูตามความเหมาะสมว่ามีประโยชน์ต่อนักเรียนมากน้อยเพียงใด จึงจะอนุญาตให้มีกิจกรรมเกิดขึ้น

3. ควร มี เพราะผู้ปกครองสามารถที่จะช่วยเหลือ สอดคล้องดูแลไม่ว่าจะเรื่องของพฤติกรรมของนักเรียน การเรียนของนักเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้สอนได้ข้อมูลจากผู้ปกครองเกี่ยวกับนักเรียนได้มากขึ้น เพื่อนำมาปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสม

4. ควรจะส่งเสริมแต่ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของกิจกรรม เพราะจะทำให้ผู้ปกครองและครูมีความเข้าใจที่ตรงกัน ที่จะร่วมแก้ปัญหาพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เช่น ในบางรายวิชาอาจมีการบูรณาการกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวหรือในห้องถิ่น ซึ่งถ้านักเรียนได้ประสบการณ์ตรง หรือทดลองปฏิบัติจริงจะเกิดผลดีมาก ซึ่งบางอย่างถ้าผู้ปกครองมีส่วนช่วยเหลืออำนวยความสะดวกได้มากยิ่งขึ้น

5. เป็นการสร้างความสัมพันธ์ครู นักเรียน และผู้ปกครอง แต่ทั้งนี้อย่าให้ผู้ปกครอง มีอำนาจเหนือครูและผู้บริหาร

6. ควร เพราะเป็นสังคมประชาธิปไตย และเพื่อความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน จึงควรระดมพลังความคิดทางสมอง แล้วผ่านคณะกรรมการโรงเรียน กลั่นกรองว่าเหมาะสมหรือตรงกับ จุดเน้น นโยบายของนักเรียนหรือไม่อย่างไร และผู้ปกครองจะได้รับรู้การเคลื่อนไหวทางการศึกษาไป พร้อมๆ กับโรงเรียน

7. ควร มี เพราะผู้ปกครองและนักเรียนเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการจัดการศึกษา ของโรงเรียนโดยตรง จึงควรมีส่วนในการให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ การระบุปัญหา ความต้องการจำเป็น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนให้สนองต่อความต้องการและความสนใจของ ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน

จากผลการวิจัยที่ได้สามารถสรุปรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม ได้ 9 ขั้นตอน คือ

1. การได้รับสนับสนุนจากผู้บริหารในโรงเรียนเพื่อให้มีการกำหนดนโยบายและมอบหมาย อำนาจหน้าที่อย่างเป็นระบบ

2. การจัดอบรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการบริหารการจัดการเรียนการสอนแบบมี ส่วนร่วมให้กับบุคลากรภายในโรงเรียน

3. การจัดโครงสร้างการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีการจัดแบ่งหน้าที่ของแต่ละฝ่ายที่ เกี่ยวข้อง

4. การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือคู่มือการปฏิบัติงานที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ

5. การสร้างการยอมรับ เห็นคุณค่าและเห็นถึงประโยชน์ของการบริหารการจัดการเรียน การสอนแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้สอน นักเรียน โรงเรียนและผู้ปกครอง

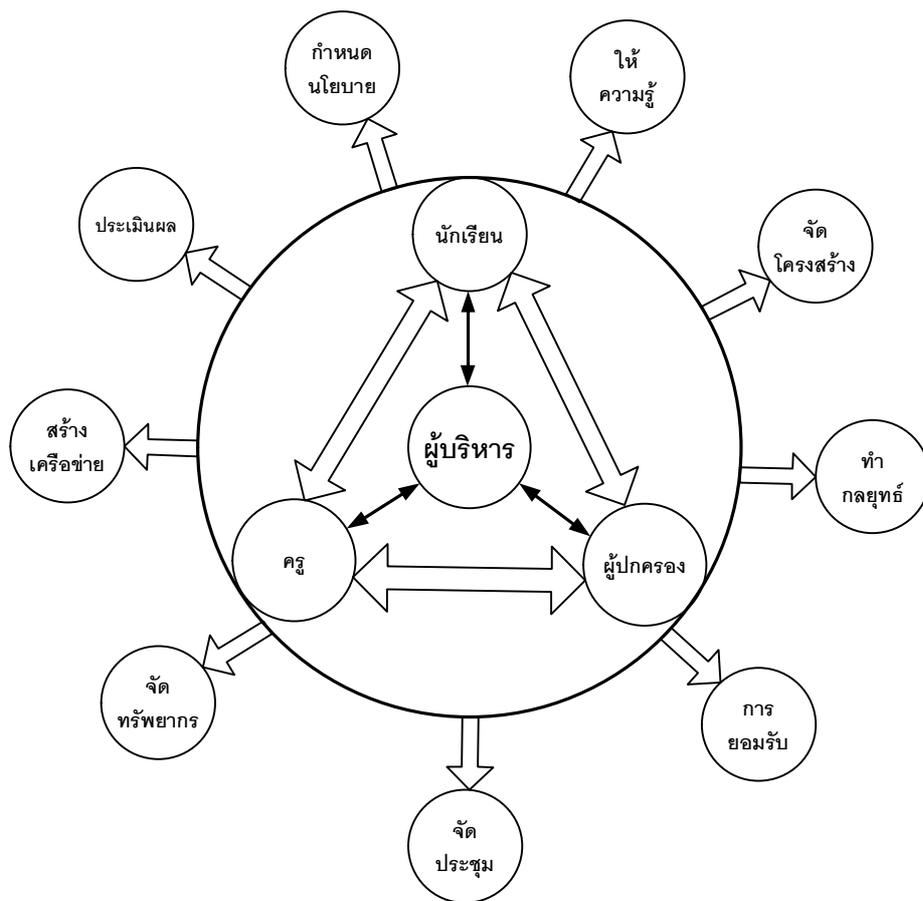
6. การจัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือ และให้คำแนะนำร่วมกัน นำเสนอความคิดเห็นของ แต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ร่วมกัน

7. การจัดการทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในการบริหารการจัดการเรียนการสอน แบบมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

8. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างต่อเนื่อง

9. การติดตามและการประเมินผลการดำเนินงานในทุกโครงการอย่างต่อเนื่อง และนำ ผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานในครั้งต่อไป

สรุปผลจากการวิจัยนี้ได้รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมที่ เหมาะสมสำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของประเทศไทย ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 โครงสร้างแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย